
อนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564)

สุจิตรา หงสตา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564) ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การผลิตบัณฑิต 2) การวิจัย 3) การบริการทางวิชาการแก่สังคม 4) การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม 5) การพัฒนา นักศึกษาและกิจการนักศึกษา และ 6) การบริหารและจัดการเป็นการศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ใช้แบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบจำนวน 17 ท่าน และนำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อนำมาสร้างเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 และ 3 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564) ใน 6 ด้าน มีได้ดังนี้

1. ด้านการผลิตบัณฑิตควรส่งเสริมและพัฒนาบัณฑิตให้มีจิตสำนึกสาธารณะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีภาวะผู้นำพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับทุกคนในสังคม พหุวัฒนธรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. ด้านการวิจัย ควรศึกษาวิจัยในเชิงสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม เช่น หลักสูตรบูรณาการ วิทยาศาสตร์อิสลาม ธุรกิจ อิสลาม อิสลามกับเทคโนโลยี เป็นต้น
3. ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ควรส่งเสริมและนำผลการดำเนินงานจากการบริการ วิชาการแก่สังคม มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย กำหนดยุทธศาสตร์การบริการ วิชาการที่ชัดเจนโดยการศึกษาจุดแข็งจุดอ่อน สำรวจความต้องการของสังคมเพื่อจะได้พัฒนาให้ สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ขยายการบริการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เป็น

¹ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

แหล่งข้อมูลอิสลามที่ครบทุกสาขา เป็นศูนย์กลางการศึกษาอิสลามแก่ชุมชน และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถาบันด้านปอเนาะให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคม โดยไม่ขัดกับหลักการอิสลาม เช่น วัฒนธรรมความร่วมมือในการประกอบอาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจในเทศกาลสำคัญๆ เป็นต้น

5. ด้านการพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษา ควรพัฒนาห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของนักศึกษาด้านวิชาการ ภาษา และทักษะการใช้เทคโนโลยี สนับสนุนการศึกษาต่อของนักศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ออกแบบกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาให้เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ มีความรู้ มีภาวะผู้นำ มีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม มีบุคลิกภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของวิทยาลัย โดยเฉพาะความเป็นมุสลิมที่ดี มีการแต่งกายและมีมารยาทที่ดีเหมาะสมกับแนวทางอิสลาม และของประเทศไทย ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มศึกษา (หัลเกาะห์) เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านคุณธรรมจริยธรรม การเรียนและการใช้ชีวิต และส่งเสริมให้นักศึกษามีความเป็นสากลตามแบบอิสลาม มีความกล้า มีความเชื่อมั่น เข้าหากับกลุ่มคนได้ทุกศาสนา

6. ด้านการบริหารและจัดการ ควรนำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและจัดการอย่างเคร่งครัดและจริงจังอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นหลักจริยธรรมและคุณธรรมแบบอิสลามมาเป็นเอกลักษณ์และธรรมาภิบาลในการกำกับควบคุมองค์กร เร่งรัดให้มีการประหยัดพลังงาน และทรัพยากรเพื่อลดรายจ่าย แต่ต้องเน้นความถูกต้อง เหมาะสม คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ควรปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาในแต่ละสาขาวิชาให้ทันสมัยอยู่เสมอและเพิ่มหลักสูตรที่เป็นความต้องการของสังคม และควรตระหนักในเรื่องค่านิยมศาสนาโดยเฉพาะในเรื่องความซื่อสัตย์ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อหน้าที่

คำสำคัญ การบริหาร, วิทยาลัยอิสลามศึกษา

The Scenario of Administration of College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, during the Next Decade (2012 - 2021)

Sujitra Yongstar ¹

Abstract

This research aims to examine the scenario of administration of College of Islamic Studies (CIS), Prince of Songkla University (PSU), during the next decade (2012 - 2021) regarding 6 respects, namely 1) graduate production, 2) research, 3) academic services for community, 4) art and cultural preservation, 5) development of students and students' affairs, and 6) administration and management. The study adopted the Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) technique relying on the open-ended interview of 17 experts for the first round. The data was then content analyzed and synthesized to form a 5 Likert Scale Question of Naire to be used for a second and third round. The statistics used in analyzing the data are percentage, medium, mode, and interquartile.

The finding revealed the scenario of administration of CIS, PSU, during the next decade (2012 - 2021) regarding 6 respects as follows:

1. Regarding graduate production, there should be more promotion and development of the graduates with relation to public mind awareness, good human relation, social responsibility, leadership, and being good model and capable of living and working with others in multi-cultural society.

2. Regarding research area, it should be conducted to create new body of knowledge which can be directly utilized in national development such as the integrated curriculum of Islamic sciences, Islamic businesses, Islam and technology, etc.

3. Regarding academic services for community, the outcomes of academic services for community should be brought back, reviewed and adapted for developing learning and teaching methods, research, and planning clear strategy of the future academic services. That could be done by locating the strong and weak points of the community and surveying its necessity in order to plan its development accordingly. There should be also the enhancement of the academic services to reach a variety of targeted groups. CIS must function as source of Islamic data and information in all fields, and similarly as center of Islamic education for community and promotion and improvement of learning and teaching of Pondok institute in line with the recognized standard.

4. Regarding art and cultural development, there should be researches conducted in art and cultural fields whose output could lead to social development in conformity with Islamic principles such as the researches on culture of cooperation in maintaining occupations and religious practices on various important occasions, etc.

¹ *Plan and Policy Analyst, Professional Level office of the Secretary College of Islamic Studies Prince of Songkla University Pattani Campus.*

5. Regarding development of students and students' affairs, there should be library improvement, computer compartment, learning tools, and activities which help improve the students' potential and skill in academic, linguistic, and technological performance and utilization while urging and supporting them to conduct higher education. CIS should also design students' activities to improve their capability which suits the modern society by strengthening their knowledge, leadership, public mind, and character which reflects the identity of the College, particularly being pious Muslim, adopting Islamic culture of dressing, and maintaining Islamic ethical life in Thai Society. In addition, there should be promotion and support of the traditional way of learning (Halaqah) for all the personnel in the College so as to develop their moral, ethical and learning life, and life maintenance. The students should be trained to be what is universally required by Islam, brave, confident, and able to get on with all other religious members of the society.

6. Regarding administration and management, there should be adoption of educational quality control system in the College as a tool for more serious and earnest administration and management, emphasis on Islamic ethics and morality as way of life, and good governance in overseeing the organization, promotion of saving energy and other resources to reduce expenditure, emphasis on correctness, appropriateness, proficiency, transparency, and accountability. The improvement and revision of educational curriculum of each program to respond to the need of time and initiation of new curriculum to meet the need of society, the training of administrators, lecturers, and other personnel to live up to religious values be honest, ethical, responsible, cooperative and devoted to make the College achieve its expected goals, should be realized and carried out urgently, too.

Keyword: Administration, College of Islamic Studies

อนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564)

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะเป็นที่รวมและผลิตกำลังคนที่มีความสามารถในระดับสูงทุกสาขา ซึ่งกำลังคนเหล่านี้เองที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ หน้าที่โดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาก็คือ การสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อก่อให้เกิดความงอกงามทางปัญญาและคุณภาพแก่บุคคลและสังคม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สถาบันอุดมศึกษาจะมุ่งเน้นดำเนินการในภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับอุดมศึกษานี้เน้นมีจุดมุ่งหมายซึ่งแบ่งออกสองระดับได้แก่ การศึกษาในระดับปริญญาตรีจะมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง โดยเฉพาะ การประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติการริเริ่มการพัฒนาทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ ส่วนการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีนั้นมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทาง ให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์

ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

และในกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เช่นปัจจุบันส่งผลให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรงต่อองค์การไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนต่างก็ต้องปรับตัวและพัฒนาองค์การของตนให้มีสมรรถนะในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาจึงทำให้สถาบันอุดมศึกษามีกิจกรรมที่กว้างขวางเกี่ยวข้องกับบุคลากรและงบประมาณเป็นจำนวนมาก งานอุดมศึกษามีลักษณะเฉพาะมีความหลากหลายตามบริบท และประวัติความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง การบริหารสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความแตกต่างจากการบริหารองค์กรโดยทั่วไป หรือสถานศึกษาที่จัดการในระดับอื่น แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะมีความหลากหลายตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งพัฒนาการหรือบทบาทหน้าที่ในการมุ่งตอบสนองการพัฒนากำลังคนของประเทศก็ตาม แต่การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาจะมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญในประการหลัก ๆ ร่วมกัน ประการหลักที่สำคัญ ได้แก่การบริหารบุคลากรที่เป็นคณาจารย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประการสำคัญรองลงมาคือ การบริหารวิชาการ หรือหลักสูตรที่เป็นสิ่งสะท้อนความเชี่ยวชาญ หรือเข้มแข็งของสถาบันนั้น การบริหาร ทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนการสอน การ บริหารการเงินทรัพย์สิน บุคลากรสายสนับสนุน การบริหารงานวิจัย การบริหารงานบริการ วิชาการแก่ชุมชนรวมทั้งการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการต่างๆ ตามภารกิจ หลักของแต่ละสถาบันภายใต้หลักการของความ มีอิสระภาพในการดำเนินการ (autonomy) และ ความมีเสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) (ภาวิช ทองโรจน์,ม.ป.ป.: ระบบ ออนไลน์)

สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดการพัฒนาอุดมศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ เป็นส่วนของแผนอุดมศึกษาระยะยาว ซึ่ง ประกอบด้วยการพัฒนาเด็กเยาวชนและ นักศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรในพื้นที่ การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษา และการพัฒนาอุดมศึกษาสู่อาเซียน แนวทาง หลักเป็นการใช้ปัญญาให้เข้าถึง เข้าใจยอมรับ และเห็นคุณค่าของสังคมไทยที่มีความเป็นพหุ วัฒนธรรม การสร้าง mobility สำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนในภาคใต้ สร้างโอกาส การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ การประกอบ อาชีพในภาคใต้ ความเชื่อมต่อกับอาเซียนและ ประชาคมมุสลิมในโลก (สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550 : 10)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา เขตปัตตานี ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ ในพื้นที่จำเป็นต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ สอดรับกับแผนอุดมศึกษาระยะยาวและมี วิสัยทัศน์ที่จะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาค เอเชียและมีการกิจในการทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และการ บริหารจัดการด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมาก ที่สุด ดังนั้น วิทยาลัยอิสลามศึกษา ซึ่งเป็น หน่วยงานระดับคณะของมหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความจำเป็นที่ จะต้องจัดรูปแบบการบริหารให้เหมาะสมและ เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุภารกิจของ มหาวิทยาลัยและตอบสนองต่อความต้องการ ของสังคมมากที่สุด วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้รับ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2532 โดยกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า วิจัยด้านวิชาการด้านอิสลามศึกษาและ ศิลปวิทยาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและ บริการวิชาการแก่สังคม รวมทั้งผลิตกำลังคน ทางด้านอิสลามศึกษาทั่วไปในทุกสาขา วิทยาลัย อิสลามศึกษาได้แบ่งโครงสร้างการบริหารงาน เป็น 3 หน่วยงานคือ สำนักงานเลขานุการ สำนักงานวิชาการและบริการชุมชน และ ภาควิชาอิสลามศึกษา โดยวิทยาลัยอิสลาม ศึกษาได้ดำเนินการตามภารกิจหลักของ มหาวิทยาลัย เพื่อตอบสนองความต้องการของ สังคมตามศักยภาพและความพร้อม ปัจจุบัน วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้ทำหน้าที่ ผลิตบัณฑิต

ออกไปปรับใช้สังคม ศึกษาค้นคว้าวิจัยความรู้ใหม่ๆ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยวิทยาลัยได้ดำเนินการตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมตามศักยภาพและความพร้อมซึ่งมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา (วิทยาลัยอิสลามศึกษา, 2553 : 1) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเชิงอนาคตที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยอิสลามศึกษาในเรื่องอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555–2564)โดยนำเอาเทคนิค EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ซึ่งความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในกำหนดรูปแบบการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้อย่างเหมาะสมและเป็นการพัฒนาการศึกษาอิสลาม และพัฒนาสังคมไทยมุสลิมและภูมิภาคในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2564)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยอิสลามศึกษาและเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อการจัด

การศึกษาอิสลาม โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 17 คน ซึ่งมีคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้ เป็นผู้บริหารในวิทยาลัยอิสลามศึกษา จำนวน 5 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 4 คน เป็นผู้มีตำแหน่งที่เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา มีความรู้ด้านงานวิจัยและการศึกษาอิสลาม จำนวน 4 คน เป็นบุคคลที่มีความรู้ด้านการบริหารการศึกษาอิสลาม จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ได้จากการศึกษาข้อมูล สรุปเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 17 คน เป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์/สังเคราะห์สร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

2. แบบสอบถามรอบ 1 ได้จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน สร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. แบบสอบถามรอบ 2 มีลักษณะเช่นเดียวกับแบบสอบถามรอบ 1 โดยผู้วิจัยคำนวณค่าสถิติที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน จากแบบสอบถามรอบที่ 1 และได้แสดงตำแหน่ง มัชยฐานขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อมทั้งตำแหน่งค่าตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในข้อความที่เป็นแนวทางแต่ละข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ทราบความคิดเห็นของกลุ่ม และทบทวนคำตอบของตนเองหรือยืนยันคำตอบเดิม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 17 คน โดยติดต่อด้วยตนเองและติดต่อทางโทรศัพท์ อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัยที่ต้องมีการเก็บข้อมูล 3 ขั้นตอน ซึ่งตอนแรกเป็นการสัมภาษณ์ จะใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง ในขั้นตอนนี้ มีผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์โดยผู้วิจัยจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่าน ได้เขียนตอบในแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 2 และ 3 เป็นการส่งแบบสอบถามที่ได้จาก

การสัมภาษณ์มาให้ผู้เชี่ยวชาญกรอกข้อมูลจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

2. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พร้อมแบบสอบถามและชี้แจงการตอบแบบสอบถามส่งด้วยตนเอง

3. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 3 วิธีการเก็บข้อมูลใช้วิธีเดียวกับการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ นำความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วนำไปสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถามรอบ 1-2

2. แบบสอบถามรอบ 1-2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การวิเคราะห์แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

3. การหาค่าความสอดคล้องทางความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การตัดสินข้อที่มีมัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน ($[Mo - Mdn]$) ไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 หมายความว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อนั้น

4. แนวโน้มที่ผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 80 ขึ้นไป เห็นสอดคล้องกันว่าเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์แสดงว่า แนวโน้มนั้นเป็นอนาคตภาพที่พึงประสงค์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2564) ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุศิลาและวัฒนธรรม ด้านการพัฒนานักศึกษา และกิจการนักศึกษา และด้านการบริหารและจัดการ สรุปได้ดังนี้

ด้านการผลิตบัณฑิต

การผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาบัณฑิตให้มีจิตสำนึกสาธารณะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีภาวะผู้นำพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับทุกคนในสังคมพหุวัฒนธรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ด้านการวิจัย

การวิจัยของวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรศึกษาวิจัยในเชิงสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม เช่น หลักสูตรบูรณาการ วิทยาศาสตร์อิสลาม ธุรกิจอิสลาม อิสลามกับเทคโนโลยี เป็นต้น

ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

การบริการวิชาการแก่สังคมวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรส่งเสริมการนำผลการดำเนินงานจากการบริการวิชาการแก่สังคม มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย มีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริการวิชาการที่ชัดเจนโดยการศึกษาจุดแข็งจุดอ่อน และสำรวจความต้องการของสังคมในขณะนั้น เพื่อจะพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม และขยายการบริการวิชาการให้กว้างมากขึ้น สามารถเข้าไปให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ไม่นั้นเฉพาะกลุ่มเป็นแหล่งข้อมูลอิสลามที่สมบูรณ์และครบถ้วนทุกสาขา เน้นการมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ เป็นศูนย์กลางการศึกษาอิสลามแก่ชุมชนโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลาง จัดอบรม/ประชุม/สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกมุสลิมในปัจจุบัน โดยประสานงานกับเครือข่ายต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ เชิญวิทยากรที่เป็นที่สนใจของชุมชนทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกเดือน อีกทั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะ ให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

ด้านการทำนุศิลาและวัฒนธรรม

การทำนุศิลาและวัฒนธรรมวิทยาลัยอิสลามศึกษานั้นควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคม โดยไม่ขัดกับหลักการอิสลาม เช่น วัฒนธรรมความ

ร่วมมือในการประกอบอาชีพ การปฏิบัติ ศาสนกิจในเทศกาลสำคัญๆ เป็นต้น

ด้านการพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษา

การพัฒนา นักศึกษาและกิจการ นักศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรพัฒนา ห้องสมุดให้เอื้อต่อการค้นคว้า พัฒนาห้อง คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การศึกษาและ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างจริงจัง ส่งเสริม พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่ สามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาด้าน วิชาการ ภาษา และทักษะการใช้เทคโนโลยี ที่ หลากหลายเพื่อให้สามารถแข่งขันกับ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้ ควรสนับสนุน การศึกษาต่อของนักศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเลิศ ออกแบบกิจกรรม พัฒนาสมรรถนะนักศึกษาให้ เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ มีความรู้และมี ภาวะผู้นำที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพที่เป็นอัต ลักษณ์ของวิทยาลัย โดยเฉพาะความเป็นมุสลิม ที่ดี ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมกลุ่มศึกษา (หัลเกาะฮ) เพื่อพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม การเรียนและการใช้ชีวิตของ นักศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษามีความเป็น สากลตามแบบอิสลาม มีความกล้า มีความ เชื่อมั่น เข้าหากับกลุ่มคนได้ทุกศาสนาโดยไม่ทำ ให้เสียหลักการศาสนาไม่แปลกแยก ไม่แยกตัว ไม่ยึดแค่กลุ่มของตนเอง ที่สำคัญควรพัฒนา นักศึกษาให้มีการแต่งกายและมารยาทที่ดี

เหมาะสมกับแนวทางอิสลามและของประเทศ ไทย โดยมีการปลูกฝังนักศึกษาในเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม การทำดีและการมีจิตอาสาช่วยเหลือ สังคม ให้นักศึกษามีอิสระในการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ อย่างเต็มที่ โดยให้อยู่ในกรอบ แบบแผน และนโยบายของมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย

ด้านการบริหารและจัดการ

การบริหารและจัดการของวิทยาลัย อิสลามศึกษาควรนำระบบประกันคุณภาพ การศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและ จัดการอย่างเคร่งครัดและจริงจังอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นหลักจริยธรรมและคุณธรรมแบบอิสลาม มาเป็นเอกลักษณ์และธรรมาภิบาลในการกำกับ ควบคุมองค์กร เร่งรัดให้มีการประหยัดพลังงาน และทรัพยากรเพื่อลดรายจ่าย แต่ต้องเน้นความ ถูกต้อง เหมาะสม คล่องตัว โปร่งใส และ ตรวจสอบได้ ควรปรับปรุงหลักสูตร การศึกษา ในแต่ละสาขาวิชาให้ทันสมัยอยู่เสมอและเพิ่ม หลักสูตรที่เป็นความต้องการของสังคม และ ควรตระหนักในเรื่องค่านิยม ศาสนา โดยเฉพาะ ในเรื่องความซื่อสัตย์ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องอนาคตภาพการ บริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2564) ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม

ด้านการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการ
พัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษา และด้าน
การบริหารและจัดการ สามารถอภิปรายผลได้
ดังนี้

ด้านการผลิตบัณฑิต

ผลการวิจัยพบว่า การผลิตบัณฑิต
ของวิทยาลัยอิสลามศึกษานั้นควรส่งเสริมและ
พัฒนาบัณฑิตให้มีจิตสำนึก สาธารณะ มีมนุษย
สัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมี
ภาวะผู้นำพร้อมเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถอยู่
ร่วมกับทุกคนในสังคมพหุวัฒนธรรมและทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายใน
การศึกษาอิสลามที่ได้กำหนดไว้ว่า การศึกษาใน
อิสลามมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมมนุษย์ให้เป็นผู้
ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ผู้ซึ่งจะเป็น
สมาชิกที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม รักเพื่อน
มนุษย์และพร้อมอุทิศตนเพื่อความเจริญของ
สังคมมนุษย์ (al-Farhan, 1983:34 อ้างถึงใน
Ali Mohammad Jubran Saleh, 2551:41)
แนวคิดดังกล่าวนี้มีฐานที่มาจากอายะฮ์อัลกุ
รออันที่ได้เชื่อมโยงปัจเจกมุสลิมกับโลกทั้งมวล
และได้กำหนดให้มุสลิมรับผิดชอบต่อโลก ดัง
ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวแก่ ท่านเราะสูลมูฮัมหมัด

ﷺ ผู้เป็นแบบอย่างแก่มุสลิมทั้งหลายว่า
{ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ }

“และเราได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด
นอกจากเพื่อเป็นความเมตตาแก่ประชาชาติ
ทั้งหลาย” (อัลอัมบิยาอ 21:107)

ดังนั้น การศึกษาในอิสลามจึงมี
จุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มี
ความยำเกรง มีความภาคภูมิใจในการทำงาน
เพื่อสังคม ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบใน
การดำเนินชีวิต รักที่จะรักดีอัลลอฮ์ ﷻ และ
สร้างสรรค์โลกด้วยการปฏิบัติงานที่ดีในทุกแขนง
ของชีวิต (Ali Mohammad Jubran Saleh,
2551:42)

และได้สอดคล้องกับสำนักงาน
คณะกรรมการอุดมศึกษา ที่ได้กำหนด
คุณลักษณะของบัณฑิตไว้ว่า คุณสมบัติที่พึง
ประสงค์ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาพึง
มี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คุณลักษณะของ
บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติของ
แต่ละหลักสูตร และคุณลักษณะของบัณฑิตตาม
ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต คุณลักษณะตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติมี 5 ด้าน ได้แก่
ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะ
ทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการ
วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนคุณลักษณะบัณฑิต
ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต อาจมีความ
แตกต่างกันตามลักษณะอาชีพหรือบริบทของ
ผู้ใช้ และอาจปรากฏในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
แห่งชาติ หรือที่มีลักษณะเพิ่มเติมจากกรอบ
มาตรฐานคุณวุฒิ เช่น การบริหารจัดการ การ
เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การก้าวทันวิทยาการ
ความสามารถในการประยุกต์ความรู้กับการ

ปฏิบัติงานจริง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หรือผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรที่เน้นการวิจัย ควรมีคุณลักษณะเพิ่มเติมด้านความเป็นนักวิชาการ การเป็นผู้นำทางความคิด โดยเฉพาะความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์ และการนำเสนอผลงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 : 62) ดังนั้นสำหรับภารกิจในการผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยอิสลามศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้และต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาอิสลามด้วยเช่นกัน

ด้านการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยของวิทยาลัยอิสลามศึกษาควรศึกษาวิจัยในเชิงสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม เช่น หลักสูตรบูรณาการวิทยาศาสตร์อิสลาม จูริกอิสลาม อิสลามกับเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ได้กำหนดว่าสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีจุดเน้นในเรื่องการวิจัยที่แตกต่างกันขึ้นกับสภาพแวดล้อมและความพร้อมของแต่ละสถาบัน อย่างไรก็ตาม ทุกสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีพันธกิจนี้เป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจสถาบัน ดังนั้น จึงต้องมีระบบและกลไกควบคุมให้สามารถดำเนินการในพันธกิจด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามจุดเน้นเฉพาะของแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกิด

ประโยชน์ การวิจัยจะประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์จำเป็นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) สถาบันต้องมีแผนการวิจัย มีระบบและกลไก ตลอดจนมีการสนับสนุนทรัพยากรให้สามารถดำเนินการได้ตามแผน 2) คณาจารย์มีส่วนร่วมในการวิจัยอย่างเข้มแข็ง โดยบูรณาการงานวิจัยกับการจัดการเรียนการสอน และพันธกิจด้านอื่นๆ ของสถาบัน และ 3) ผลงานวิจัยมีคุณภาพ มีประโยชน์ สนองยุทธศาสตร์ของชาติและมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 : 70)

สำหรับวิทยาลัยอิสลามศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการให้ความสำคัญกับการทำวิจัย นอกจากเป็นภารกิจที่มหาวิทยาลัยกำหนดแล้ว การทำวิจัยยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ตระหนักและส่งเสริมให้บุคลากรได้ทำการวิจัยที่สอดคล้องกับวิชาความรู้ที่เป็นอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม
ผลการวิจัยพบว่า การบริการวิชาการแก่สังคม วิทยาลัยอิสลามศึกษาควรส่งเสริมการนำผลการดำเนินงานจากการบริการวิชาการแก่สังคม มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย มีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริการวิชาการที่ชัดเจนโดยการศึกษาจุดแข็งจุดอ่อน และสำรวจความต้องการของสังคมในขณะนั้น เพื่อจะได้

พัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม และขยายการบริการวิชาการให้กว้างมากขึ้น สามารถเข้าไปให้ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ไม่เน้นเฉพาะกลุ่มเป็นแหล่งข้อมูลอิสลามที่สมบูรณ์และครบถ้วนทุกสาขา เน้นการมีส่วนร่วมในการคิดปฏิบัติเป็นศูนย์กลางการศึกษาอิสลามแก่ชุมชนโดยใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลาง จัดอบรม/ประชุม/สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกมุสลิมในปัจจุบัน โดยประสานงานกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ เชิญวิทยากรที่เป็นที่สนใจของชุมชน ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกเดือน อีกทั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถาบันปอเนาะให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนิเลาะ แวอูเซ็ง (2540) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวโน้มการบริหารของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2540 - 2549)” ผลการวิจัยพบว่าด้านการบริการชุมชนควรจะให้บริการในลักษณะการสร้างรูปแบบหรือองค์ความรู้ใหม่ จัดระบบสารสนเทศและข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามตลอดจนให้บริการชุมชนเชิงรุก โดยกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา และกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น และสอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ว่าสถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิด

ค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะ ชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย พัฒนาคำแนะนำทางวิชาการของอาจารย์ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการทางวิชาการด้วย (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 77)

ด้านการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่า การทำนุศิลปะและวัฒนธรรมวิทยาลัยอิสลามศึกษานั้นควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมโดยไม่ขัดกับหลักการอิสลาม เช่น วัฒนธรรมความร่วมมือในการประกอบอาชีพ การปฏิบัติศาสนกิจในเทศกาลสำคัญๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550) ที่

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของ มหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินงานศิลปวัฒนธรรม จะมีนโยบายและแผนงานเชิงรุก มีการประยุกต์ภูมิปัญญาไทยให้มีการบูรณาการตามความเหมาะสม มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์ได้ และสอดคล้องกับพันธกิจ ผลงาม (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2552 - 2562)” ผลการวิจัยพบว่า อนาคตภาพด้านดำเนินงานศิลปวัฒนธรรมมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สากล ใช้วิธีการใหม่ๆ ควรมีการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ต้องสร้างคุณค่าและมูลค่าในวัฒนธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ดังที่สถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ว่าการดำเนินงานศิลปและวัฒนธรรมถือเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งโดยต้องวางระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพ ซึ่งอาจมีจุดเน้นเฉพาะที่แตกต่างกันตามปรัชญา และธรรมชาติของแต่ละสถาบัน และมีการบูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่นๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ศิลปและวัฒนธรรม สร้างสรรค์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรากฐานการ

พัฒนาความรู้ที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 80)

ด้านการพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรพัฒนาห้องสมุดให้เอื้อต่อการค้นคว้า พัฒนาห้องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างจริงจัง ส่งเสริมพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่สามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาด้านวิชาการ ภาษา และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ได้ ควรสนับสนุนการศึกษาต่อของนักศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเลิศ ออกแบบกิจกรรม พัฒนาสมรรถนะนักศึกษาให้เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ มีความรู้และมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพที่เป็นอัตลักษณ์ของวิทยาลัย โดยเฉพาะความเป็นมุสลิมที่ดี ส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมกลุ่มศึกษา (หัลเกาะห์) เพื่อพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม การเรียนและการใช้ชีวิตของนักศึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษามีความเป็นสากลตามแบบอิสลาม มีความกล้า มีความเชื่อมั่น เข้าหากับกลุ่มคนได้ทุกศาสนาโดยไม่ทำให้เสียหลักการศาสนาไม่แปลกแยก ไม่แยกตัว ไม่ยึดแค่กลุ่มของตนเอง ที่สำคัญควรพัฒนานักศึกษาให้มีการแต่งกายและมารยาทที่ดีเหมาะสมกับ

แนวทางอิสลามและของประเทศไทย โดยมีการ
ปลูกฝังนักศึกษาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม การ
ทำดีและการมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม ให้
นักศึกษามีอิสระในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่าง
เต็มที่โดยให้อยู่ในกรอบ แบบแผน และนโยบาย
ของมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย เห็นได้ว่าในภารกิจ
ด้านการพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยอิสลาม
ศึกษานั้นมีความสอดคล้องกับคำสอนของ
อิสลามนั่นคือ การพัฒนานักศึกษาสิ่งหนึ่งที่มี
ความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้เกิดขึ้นในตัว
นักศึกษาก็คือ คุณธรรมและจริยธรรม การ
บริหารการศึกษาไม่อาจที่จะแยกออกจากระบบ
คุณธรรมและจริยธรรม สถาบันควรปลูกฝัง
คุณธรรมจริยธรรมที่ดีแก่สมาชิก เนื่องจากสิ่ง
ดังกล่าวนี้จะช่วยทำให้สถาบันบรรลุจุดหมาย
ได้ ตัวอย่างของจริยธรรมที่ควรปฏิบัติคือ การ
เป็นคนมีเมตตาและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ท่านเราะ
สูลมูฮัมมัด ﷺ เป็นแบบอย่างที่ดีเลิศในด้าน
ความมีเมตตาและรักใคร่ต่อผู้อื่น ความห่วงใย
ของท่านเราะสูลที่มีต่อสวัสดิภาพของบรรดาตอ
ฮาบะฮของท่านเป็นสิ่งที่ไม่อาจสาธยายได้ (Ali
Mohammad Jubran Saleh, 2551 : 64)
อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

لَقَدْ جَاءَكَ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ
حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

“แท้จริงมีเราะสูลคนหนึ่งจากพวก
ท่านเองได้มาหาพวกท่านแล้ว เป็นที่ลำบากใจ
แก่เขาในสิ่งที่พวกท่านได้รับความทุกข์ยาก เป็น

ผู้ห่วงใยท่าน เป็นผู้เมตตา ผู้กรุณาสงสาร ต่อ
บรรดาผู้ศรัทธา” (อัตเตาบะฮ์ 9:128)

และยังสอดคล้องกับภารกิจของ
สถาบันอุดมศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมให้
นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม
นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้น
ตามหลักสูตร โดยกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา
แบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ (1) การจัดบริการ
แก่นักศึกษาและศิษย์เก่าซึ่งสถาบันจัดขึ้นให้
สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์
สูงสุดต่อนักศึกษาและศิษย์เก่า และ (2) การจัด
กิจกรรมนักศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กร
นักศึกษาซึ่งได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจาก
สถาบัน ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาร่างกาย
อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณลักษณะ
ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม
จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะ
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
รวมทั้งทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ
สื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
(สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 :
66)

ดังนั้นวิทยาลัยอิสลามศึกษาจึงต้อง
ตระหนักและให้ความสำคัญกับภารกิจในด้าน
การพัฒนานักศึกษาและกิจการนักศึกษาอย่าง
จริงจังเพื่อให้บัณฑิตของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
จบการศึกษาออกไปมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์
ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดและเป็นประชาชาติ
อิสลามที่มีคุณภาพ

ด้านการบริหารและจัดการ

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารและจัดการของวิทยาลัยอิสลามศึกษาคควรนำระบบประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารและจัดการอย่างเคร่งครัดและจริงจังอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นหลักจริยธรรมและคุณธรรมแบบอิสลามมาเป็นเอกลักษณ์และธรรมาภิบาลในการกำกับควบคุมองค์กร เร่งรัดให้มีการประหยัดพลังงานและทรัพยากรเพื่อลดรายจ่าย แต่ต้องเน้นความถูกต้อง เหมาะสม คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ควรปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาในแต่ละสาขาวิชาให้ทันสมัยอยู่เสมอและเพิ่มหลักสูตรที่เป็นความต้องการของสังคมและต้องพัฒนาผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร ให้มีความซื่อสัตย์ มีจรรยาบรรณ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ช่วยกันขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ของวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง จะเห็นได้ว่าไม่สอดคล้องกับจิรพรรณ พึ่งบุญ ณ อยุธยา (2544) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวโน้มการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2544 - 2554)” ผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารและการจัดการวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีโครงสร้างในการบริหารจัดการองค์กรและมหาวิทยาลัย ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษารับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานและประเมินคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการ

ดำเนินงานเป็นแนวทางเดียวกัน ทั้ง 12 วิทยาลัยฯ มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจะเห็นว่า ทั้งสององค์กรเป็นหน่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาแต่การให้ความสำคัญในด้านบริหารจัดการ อาจมีความแตกต่างกันตามลำดับความสำคัญ โดยขึ้นอยู่กับบริบทและอัตลักษณ์ของแต่ละองค์กรซึ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้ความสำคัญในต่อองค์กรในภาพรวม แต่วิทยาลัยอิสลามศึกษาจะเน้นและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการตัวบุคคลในองค์กรมากกว่าโครงสร้าง มุ่งเน้นหลักจริยธรรมและคุณธรรมแบบอิสลามมาเป็นเอกลักษณ์และธรรมาภิบาลในการกำกับควบคุมองค์กร ดังที่ Ali Mohammad Jubran Saleh (อ้างถึงในนิเลาะแวอุเซ็ง, 2551:42) กล่าวว่าการบริหารไม่เพียงนำพาบุคคลในหน่วยงานสู่การงานที่มีประโยชน์ต่อพวกเขาและหน่วยงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้น การบริหารจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้้นำปัจเจกคนงานไปสู่สิ่งที่ดี การบริหารในอิสลามเป็นการพัฒนาบุคคลในหน่วยงานด้วยวิธีการที่ดีที่สุด นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์จากแรงงานของพวกเขา และในส่วนตัวลชนกจัดการในอิสลามนั้นมีลักษณะพิเศษหลายประการที่ไม่มีในทฤษฎีอื่น ๆ ซึ่งการจัดการในอิสลามได้ให้ความสนใจในด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้านไม่ว่าอยู่ในรูปของปัจจัยภายในองค์กรหรือปัจจัยนอกองค์กร

ตลอดจนตัวแปรด้านจริยธรรมของคณาจารย์ ซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะคือการจัดการในอิสลามเป็นส่วนหนึ่งของระบบทางสังคม การจัดการในอิสลามมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อสนองตอบความต้องการทางวัตถุของคณาจารย์ ควบคู่ไปกับการทำงานอย่างเต็มความรับผิดชอบ หลักการซื่อสัตย์และความร่วมมือในการจัดการ รวมทั้งการให้เกียรติต่อคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ (คนทำงาน) (อะหมัด อิบรอฮีม อูซุซัน อังถึงในฮาเร๊ะ เจ๊ะโด, 2553:350) สอดคล้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุม ดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้างขวาง กล่าวคือหาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและความถูกต้อง ซอบธรรม ทั้งปวง ซึ่งจะต้องพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2553 : 41 - 43) เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการองค์กรที่มีคุณภาพคือกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าอนาคตภาพ

การบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564) ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาบัณฑิตศึกษาและกิจการนักศึกษา และด้านการบริหารและจัดการ จากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ได้ดังนี้

1.1. จากผลการศึกษาอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่พึงประสงค์ คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลอิสลามที่สมบูรณ์และครบถ้วนทุกสาขา เน้นการมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ ลดสัดส่วนการบรรยายให้ความรู้ ซึ่งจากข้อความดังกล่าวนี้ผู้วิจัยคิดว่า การบรรยายให้ความรู้เป็นสิ่งจำเป็น และยังเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้อิสลามที่สำคัญอย่างยิ่งที่วิทยาลัยอิสลามจะต้องให้ความสำคัญและดำรงไว้ แต่อาจปรับเปลี่ยนรูปแบบลักษณะการบรรยายให้หลากหลายและทันสมัยใหม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

1.2 จากผลการศึกษาอนาคตภาพการบริหารวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2564) ด้านการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่พึงประสงค์คือวิทยาลัย

อิสลามศึกษาควรส่งเสริมหรือควรปฏิบัติเพื่อการ
สืบทอดหรือดำรงอยู่ ซึ่งอัตลักษณ์มุสลิม-มลายู
ในบริบทสมัยใหม่ และวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ควรจัดโครงการ Tilawah al-Quran เพื่อ
ส่งเสริมให้นักศึกษาและเยาวชนได้แสดง
ความสามารถและคัดเลือกตัวแทนไปเข้าร่วม
โครงการ Tilawah al-Quran ในประเทศ
มาเลเซียซึ่งจัดขึ้นทุกปีในเรื่องดังกล่าวนี้ผู้วิจัย
คิดว่า วิทยาลัยอิสลามศึกษาควรให้ความสำคัญ
ด้วยเช่นกัน แต่ต้องเรียงลำดับความสำคัญก่อน-
หลังตามความจำเป็นของรูปแบบต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้ง ต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษารูปแบบการ
บริหารขององค์กรอื่นๆ ที่มีลักษณะองค์กร
เหมือนกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา

2.2. ควรศึกษาประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของบุคลากรใน
วิทยาลัยอิสลามศึกษา

2.3. ควรศึกษาอนาคตภาพของ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ในทศวรรษหน้า

เอกสารอ้างอิง

- จิรพรรณ พึ่งบุญ ณ อยุธยา. 2547 แนวโน้มการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554) วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (สำเนา)
- นิเลาะ แวอุเซ็ง. 2540. แนวโน้มการบริหารของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2540 – 2549). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- ภัทรธิรา ผลงาม. 2552 . อนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2552 – 2562) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. (สำเนา)
- ภาวิช ทองโรจน์ .ม.ป.ป.สภาสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา (ออนไลน์).สืบค้นจาก: www.dusit.ac.th/course/standard/No-3.pdf 12 กุมภาพันธ์ 2556.
- วิทยาลัยอิสลามศึกษา. 2553. รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษาและปีงบประมาณ 2552.
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. 2550. อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (สำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565). (สำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- อะหมัด อิบรอฮีม อูซุชิน 2553. การบริหารจัดการในอิสลาม. แปลจาก Islamic Management . โดย ฮาเร๊ะ เจ๊ะโต. สงขลา : ไอคิว มีเดีย.
- Ali Mohammad Jubran Saleh.2551. การบริหารการศึกษาในอิสลาม. แปลจาก Education Administration: An Islamic Perspectives โดย นิเลาะ แวอุเซ็ง. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.